

Pokalbis su Manhatano „Google“ lietuviais

Dalia Staponkutė

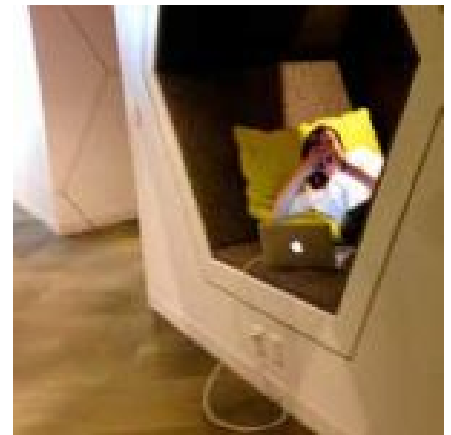

Dalia Staponkutė, Asm.
archyvo nuotr.

Su vilniečiu Raimondu Kiveriu ir jo bičiuliu šiauliečiu Rolandu Andrijausku, jau ketvirtį amžiaus gyvenančiais Niujorke, susitikome viename iš „Google“ biurų Manhatane. Man knietėjo užduoti šimtus klausimų, juk ne kasdien ir „ne kiekviename“ iš savo gyvenimų, kuriuos mes šiandien gyvename greitai kaip „kelis iš karto“, užklysti į tokią technologijų „šventovę“. Mano klausimai lipo vienas kitam ant kulnų, įspūdžiai grūdosi, stumdydami vienas kitą, tačiau vertingiausia turbūt ne informacija, o emocinė atomazga, kuri viską atitraukia, ir išlieka... tas pokalbio takas, vedantis link jutimų apie pasaulį, kuris staiga ima atrodyti kaip mažiukas gintaras saujoje.

„Kada paskutinį kartą skaitėte plačialapį laikraštį“, – paklausiau dviejų savo tautiečių, lūkuriuojančių manęs „Google“ biure Manhatane, kuri pasiekiau po „gaivios“ kelionės per niujorkietišką metro gyvenimo biblioteką, ganėtinai sušiaušusią mano vaizduotę. „Manhatano orakulai“ tyliai šyptelėjo, žvilgsniu užduodami tą patį klausimą savo kartos sesei. *Gūgle*, toje informatikų Mekoje, kurios erdviose purpurinėse kavinėse prie plačių medinių stalų „meldėsi“ šimtai jaunų korėjiečių, palenkusių savo tamsias kaip juodvabalių galveles virš baltų tarsi sniego gniūžtė „Apple“, pasijutau nelyginant sapne, kur laikas bėga kitaip. Laikas įgauna kitokią prasmę ne dėl buvimo hermetiškoje laboratorijoje, kuri presuoja faktus, kadais romiai plūduriavusius *broadsheet* laikraščiuose, konservuoja informaciją, susemtą iš knygų ir archyvų, o dėl jos korporatyvinės koncepcijos, diktuojančios naują kasdienybės sampratą. *Manhatano Gūglas* įsikūrė keliuose

dangoraižio aukštuose, kuriuos išplėšęs iš pastato bambos pavertė savotišku laivu, kur galima laiptoti, karstyti iš vieno aukšto į kitą kaip vaikystėje po uždaro kiemo čiuožykla ir virvines kopėčias. Tai didžiulis kolegiškos bendruomenės getas su poilsio kambariais, kavinėmis ir restoranais, sakytumėi, miesto kvartalas ant milžiniškos lentynos. Gyvenimo laikas jame atrodo sustojęs ir pakibęs virš galvos kaip skaitmeninis debesis, sugeriantis garuojančias smegenis, kurioms nuvargus galima padrybsoti ant šalimais siūbuojančio autentiško hamako su natūralių papajų kokteiliu rankoje, o išalkus „pasikviesti“ artyn važinėjantį valgių stalą ir užkasti blynų su rusiškais ikrais, prancūziškų sraigių, graikiškų salotų, japoniškų sušių ir visko, ko turbūt rastumei Nojaus laive (deja, be lietuviškų cepelinų). Vėliau nuo hamako šliurini basomis į kavos salę ir skanauji neregėto meniu kavos su įvairiaspalviais saldumynais... Darbo valandų tokioje, per gyvenimą plaukiančio laivo, atmosferoje niekas neskaičiuoja, poilsio – taip pat, o asmeninis laikas iš viso nustoja egzistavęs. Jis ištirpsta korporacijos laike, tarp pasaulio laiko juostų, globalioje sotaus tarno misijoje... *Gūglas* man kažkuo priminė salą, graikišką salą, kur gyvenimo ir darbo valandos irgi nesumuojamos, ir jų turinys nesuvokiamas, bet tam, kad žinotumei tokio gyvenimo vardą – o jis turi ateities vardą – reikia būti *gūglininku* arba graiku... Seni žvejo ir nauji informatiko „debesys“ kažkur – skirtingų žmogiškų vertybių lygmenyje – susiremia tarsi piratų laivai vandenyne, ir kiekvienas po savo vėliava, simbolizuojančia kovą už būvį, paleidžia iš „nasrų“ taktinę ugnį. Ne tam, kad nugalėtų – anokia ten pergalė vandenyne, – o tam, kad išbandytų savo ištvermę... Išorinis lauko ir vidinis korporacijos gyvenimai irgi susiremia, keisdami idėjomis ir vietomis, stumdydami ir kumščiuodami viens kitam grumtynėse už svarbiausius, suvartoti skirtus resursus – žmones.

Vaizdas iš „Google“ biuro verandos. Dalios Staponkutės nuotr.

Fizikas, pradėjęs savo karjerą nuo kurjerio viename iš Lietuvos paštų, ir filosofas, kilimo iš Šiaulių, prieš ketvirtį amžiaus Niujorke tapęs tinklalapių specialistu, mano kartos bičiuliai, kuriuos vadinu „*Gūglo* orakulais“, šmaikštaudami porino, kad jų profesijoms po Einsteino „revoliucijos“ neliko kito kelio, kaip tik suvaldyti

iliuzinę tikrovę, paverčiant ją skaitmenų filosofijos karalystėmis. Geriausiai ši „kaligrafija“ sekėsi senoms rytietiškomis šifravimo kultūroms, Japonijai su Korėja, tačiau jų paslaptys akimirksniu atskrido į tarptautinius Amerikos centrus, šiandien viliojančius technologijas iš metro požemių į kosmosą ir ateities kontorą. Visuomenės... Jos lyžteli tik vieną „mažąjį pirštelį“ naujovės, skirtos visai „dešimčiai“, o kai paklausiau „orakulų“ apie dirbtinio intelekto galią, suvokiau, kad dalis jo, robotai, žmogui gali būti geri draugai ir totalūs priešai, bet jų likimas šiandien – ne kuriančiųjų, o perkančiųjų valioje. Roboto savininkas kaip Tėvas nuolat laukia tobulesnės „sūnaus“ versijos. Miršti jaunas, išlieki nemirtingas, *robotnike*, bet sulig kiekvienu nauju savo gimimu repo posmeliais išmontuoja visa, ką žmogus prieš tai sudėjo į tave kaip epą. Dirbtinis intelektas, migruodamas į tobulesnius savo pavidalus, skraidina į galaktikas žmonijos palikimą, keisdamas jos atmintį ir amžiaus trukmę, nes žmogus išlieka žmogus tol, kol tokį save prisimena. Kol nepradeda rungtis su savo paties šešėliu. Kūno ląstelė, pamiršusi žmogiškos kūrybos galimybę, nyksta, trumpindama gyvybės atmintį ir drąsindama mirtį. Keista... Būdavo, išeina siela ir kurį laiką girdisi jos aidas, kadais sakytų žodžių prasmės, tačiau *robotnikui* pakeitus žmogaus kūną, sielos aidą žaibiškai sukapoja laisvas rinkos rimbas.

Rankraščiai nedega... bet tik tada, kai atsisako emigracijos į skaitmenis.

Šios guodžiančios reziumė labiausiai tikėjau ir bijojau, tačiau šalia vienmečių juk dažniausiai atvirsti į vaiką, ir šito nesigėdiji, neslopini nei savo dvejonių, nei naivuoliško smalsumo, suklupusio ties klausimu, kam mano kartai reikėjo tiek dirbtinio intelekto ir technologinės imperijos, natūraliai skylančios į vis mažesnes „karalystes“... Lietuva, Estija, Slovėnija, *NoCal*, *SoCal* (Pietų ir Šiaurės Kalifornija), pietų ir šiaurės Kipras ir greit iš nebūties išnirsianti Atlantida... Iš epo – į repą skylantis pasaulis, kaip pranašavo seni Amerikos išminčiai ir naujos *cyberpunk* knygos (vis dar – knygos) apie „sueiliuotas“ teritorijas, kurias nesunku suskaitmeninti, užkoduoti, išgryninti, išskaidrinti, ištirpdyti kosmoso laike, palikus joms, dėl visa ko, perregimų savo sienų džiaugsmą. Mažoms skaitmenų karalystėms sulig kasdiene robotų mirtimi, kasdieniu prisikėlimu, pasaulio laikas tampa nebepavaldis – per greitas. Jo sekundėse nebetelpa nei Nojaus laivo reisai, nei per lėtai auštantis naujojo Lozorius rytas. Paklausiau Manhatano „orakulų“, ar jie ko nors bijo arba ko jie labiausiai bijo, ir šie atsakė man kaip raudonodžiai Amerikos pasakoriai – neišvengiamo tvano...

Straipsnis spausdintas žurnale „Pasaulio lietuvis“, 2017 m. Nr. 2/554

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

